

Mönstret är tydligt: Det finns ett stort intresse av att arbeta vidare trots att detta inte uppmuntrats av samhället. Dessutom är frågan i sig inte generationsskiljande. Samma intresse finns i samtliga åldersgrupper, skriver konsulten och debattören John Mellkvist.

"Närmare sex av tio är intresserade av att fortsätta att vara yrkesaktiva efter att de uppnått riktåldern för att gå i pension", skriver John Mellkvist.

FOTO: JENNY HAMMAR, PICHSAKUL PROMRUNGSE

Arbetsgivare ratar 50-plussare

Allforskning visar att det skett enorma förändringar inom området ålder. 70 är på riktigt det nya 50. Professor Ingmar Skoogs uppmärksammade H70-studier slår fast att en 70-åring av idag har hälsa och intellektuell kapacitet jämförbar med en 50-åring på 70-talet. Frågar du arbetsgivare blir svaret också ofta att detta avspeglas i arbetsmarknadens rekryteringsstrategier. Erfarenhet värderas lika högt som ungdomligt driv. Ambition är inte längre bara kopplad till de unga. Åldern är i sig ingen fråga.

Men stämmer detta? En ny Demoskopundersökning gjord på uppdrag av Pluskommissionen visar att arbetsmarknaden inte på något sätt har anpassat sig till medicinska eller demografiska realiteter utan sitter fast i samma värdering av ålder och arbetskapacitet som medicinen lämnade före sekelskiftet.

Detta är i alla fall det svenska folkets egen bedömning av läget. Sex av tio menar att man är mest attraktiv på arbetsmarknaden mellan 30 och 40 år. Tre av tio svarar 40–50. År du mellan 50 och 60 menar endast tre procent av männen och två procent av kvinnorna att du är på topp i arbetsgivarens ögon. År du över 60 är siffran en procent för männen och noll procent för kvinnorna.

Det är uppenbart att svenska folkets uppfattning är att det går en tydlig gräns vid 50 år. När du passerat denna är ditt upplevda värde på arbetsmarknaden kraftigt begränsat.

Och kanske ännu mer intressant: Det finns ingen skillnad i bedömningen mellan olika åldersgrupper. 88 procent av dem mellan 50 och 64 år menar att arbetsgivarintresset

"Hur kommer det sig att samhället befinner sig i sådan otakt med befolkningen i en fråga som är helt avgörande för vår framtid?"

är som högst innan du fyllt 50 år. För ålderskategorin 18–29 år är siffran 89 procent.

På motsvarande sätt menar hela 73 procent av befolkningen att du är som allra minst attraktiv på arbetsmarknaden efter fyllda 60 år. Inte heller där finns några skillnader i uppfattning mellan generationerna. Och bara en eller ett par procent tror att din attraktivitet stiger efter fyllda 50 år.

Siffrorna visar alltså att det svenska folket känner att deras värde på arbetsmarknaden dramatiskt försämras vid fyllda 50 år. Vi har över 4 miljoner människor i Sverige över 50 år. Av dessa är cirka 2,2 miljoner över 65 år. Individuellt med ett värde så ofantligt mycket större än efterfrågan speglar. Många av dem både kan och vill fortsätta att arbeta. Människor som samhället har stort behov av om den demografiska utvecklingen inte ska innebära stora brister inom många yrken, inte minst så i vården och omsorgen. Och vi har, den upplevda inställningen från arbetsgivarna till trots, ett stort intresse av att fortsätta arbeta och bidra till samhällsutvecklingen även långt efter den fastställda riktåldern för pensionering.

Ett i sammanhanget glädjande resultat i Demoskopundersökningen är nämligen att vi som individer är inställda på att arbeta vidare trots det motstånd som bedöms finnas på arbetsgivar sidan.

Närmare sex av tio (57 procent) är intresserade av att fortsätta att vara yrkesaktiva efter att de uppnått riktåldern för att gå i pension. För den yngsta gruppen 18–29 år är siffran 59 procent och bland dem som är närmast berörda (50–64 år) är det bara tre av tio som inte kan tänka sig att arbeta vidare efter att ha uppnått pensionsåldern.

Mönstret är tydligt. Det finns ett stort intresse av att arbeta vidare trots att detta inte uppmuntrats av samhället. Dessutom är frågan i sig inte generationsskiljande. Samma intresse finns i samtliga åldersgrupper. Och samma syn på arbetsgivarna som tydligt åldersdiskriminerande delas också av alla, oavsett ålder.

Hur kommer det sig att samhället befinner sig i sådan otakt med befolkningen i en fråga som är helt avgörande för vår framtid, för vår välbefinningsutveckling? Och vad gör vi åt det?

Det är något av uppochnedvända världen att folket vill fortsätta jobba samtidigt som samhället signalerar att det inte är intresserat. Inte minst inom näringslivet borde det stämma till eftertanke att en så stor del av befolkningen inte tror sig vara efterfrågad. Hur många kompetenta ansökningar missar ni på det?

Människor bedömning av verkligheten påverkar naturligtvis inte bara deras välmående utan även deras handlingar. Varför söka

sig till ett sammanhang där man inte känner sig önskad?

Därför öppnar vi nu dörren till Pluskommissionen som med Skandia som huvudpartner långsiktigt ska verka för en ändrad samhällssyn i dessa frågor. I dagens (20/3) uppstartsseminarium deltar bland andra äldre- och socialförsäkringsminister Anna Tenje som alltså omedelbart kan peka på vilka förändringar i attityden till, och villkoren för, senior arbetskraft som hon vill se. Tenje och regeringen har tagit steg i rätt riktning med införandet av mer flexibla regler för pensionsuttaget. En bra fortsättning vore att helt slopa den övre åldersgränsen för när man ska gå i pension. 62 procent i undersökningen anser det. Det är mer än dubbelt så många som de som vill ha kvar en övre åldersgräns för lagen om anställningsskydd (LAS), 24 procent.

Även i denna fråga råder samstämmighet över alla generationsgränser. I samtliga grupper vill fler än sex av tio slopa pensionsgränsen. Allra starkast är detta stöd i den yngsta gruppen, 18–29 år. Där vill 67 procent ha bort dagens fixering vid ålder och pensionering.

Det verkar som att vi hos allmänheten har fått en annan, mer positiv, bild av arbetet som en viktig del av livet, inte bara som ekonomisk nödvändighet. Nu tänker vi i Pluskommissionen vara med och verka för att verkligheten också ändras i samma riktning.

JOHN MELLKVIST

Generalsekreterare Pluskommissionen